

Ülevaade alkoholitarvitamise häire ravi teenusest sõltuvusprobleemiga inimestele

„Kainem ja tervem Eesti“ 2014-2020

Helen Saluri

Koordinaator/Juhtumikorraldaja

Programm “Kainem ja tervem Eesti” 2014-2020

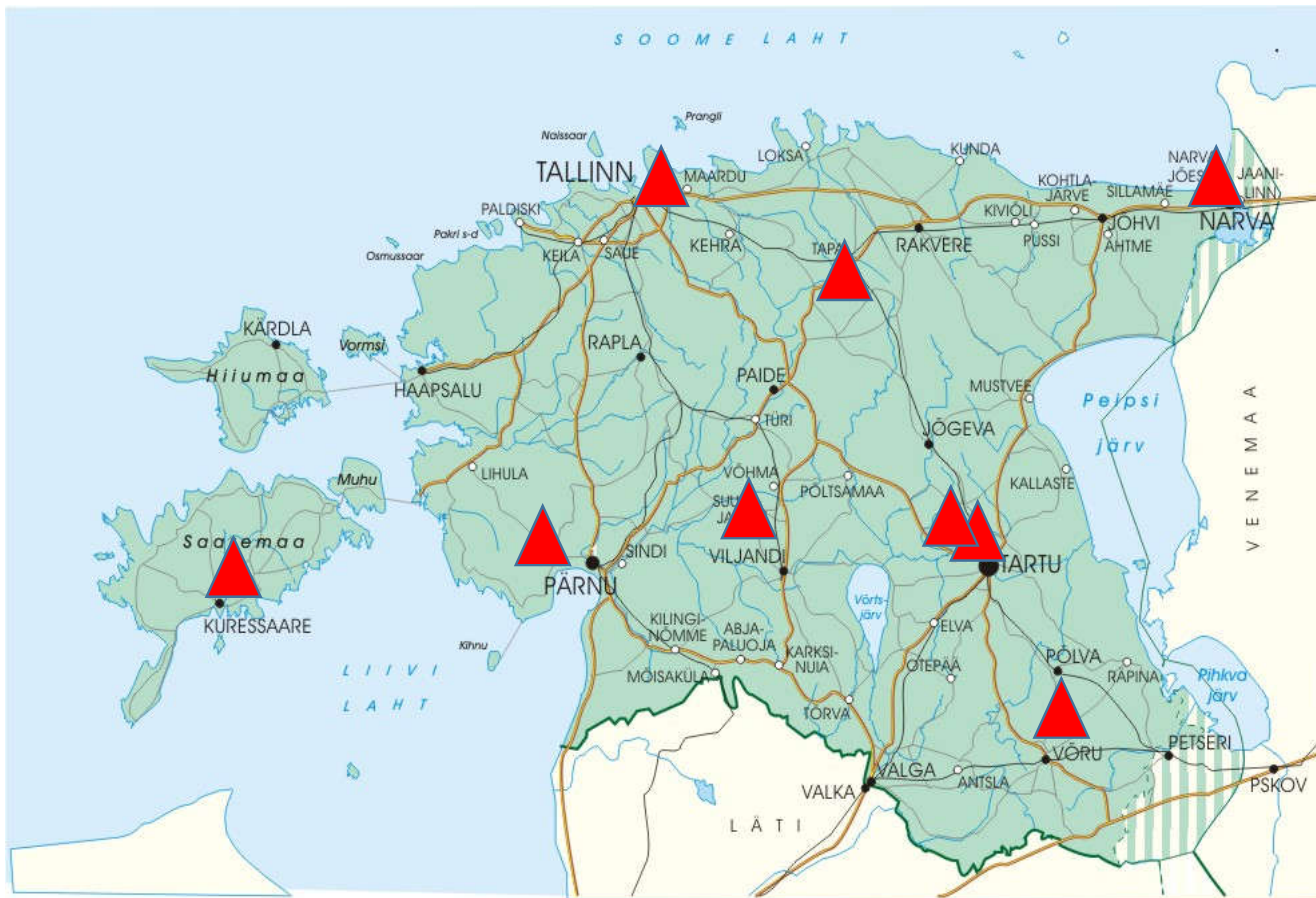
Programmi raames rakendatakse kahte tervishoiuteenust:

1. Alkoholi liigtarvitamise varajane avastamine üldarstiabis
(AUDIT testiga sõelumine + tagasiside või lühinõustamine)

2. Alkoholitarvitamise häire ravi psühhiaatrilises eriarstiabis

Perioodil 08.2016 - 04.2018 on
alkoholitarvitamise häire raviteenust osutatud 2686 patsiendile
(neist 2025 meest ja 661 naist)

Kes on oodatud?

- Ravile saab pöörduda alates 18. eluaastast.
- Alkoholitarvitamise häire ravi on mõeldud inimesele:
 - kellel on raske iseseisvalt oma alkoholitarvitamist kontrollida,
 - kellel esineb joomasööste/tsükleid või on tugev füüsiline sõltuvus, igapäevane joomine, mis segab tavapärast elu ja tegevusi.
 - kellel on soov ja valmidus oma elu muuta; ravi on vabatahtlik.
- Pöörduda võivad nõu saamiseks ka patsiendi lähedased.
- Pöörduda võivad ka ravikindlustuseta inimesed.
- Ravi teenused on patsiendile tasuta, kuid ravimite eest tuleb ise maksta.

Alkoholitarvitamise häire ravi teenuse osutamise peamised põhimõtted

- Patsiendi raviprotsess on koordineeritud ja eesmärgistatud meeskonnatöö.
Ravimeeskonda kuuluvad vaimse tervise õde, sotsiaaltöötaja, kliiniline psühholoog/psühholoog ja psühhiaater.
- Enamasti on ravi ambulatoorne, et inimene saaks jätkata tööl käimist ja igapäevast elu, teatud juhtudel on vajalik statsionaarne ravi.
- Teenuse osutamisel rakendatakse patsiendikeskset ja terviklikku lähenemist, arvestades patsiendi vajadusi ja eelistusi ning kaasates patsienti kõikide raviotsuste tegemisse.
- Patsiendiga luuakse usalduslik, toetav ja empaatiline suhe, vältides stigmatiseerimist.
- Ravi alustamisel võib eesmärk olla kainuse kõrval ka kontrolli saavutamine tarvitavate koguste ja sageduste üle.

Mis toimub ravi teenuse osutamise käigus?

- Hinnatakse patsiendi ravimotivatsiooni, tervislikku seisundit, sotsiaalset toimetulekut, vajadusel tehakse vereanalüüsid, jne.
- Täpsustatakse diagnoos.
- Koostatakse raviplaani, püstitatakse koos patsiendiga eesmärgid.
- Vastavalt raviplaanile viiakse läbi erineva intensiivsusega psühhosotsiaalseid sekkumisi: nõustamisi, erinevad psühhoteraapiad, patsiendi õpetust jne.
- Vajadusel määratakse lisaks psühhosotsiaalsetele sekkumistele ka ravimid.
- Jälgitakse ravisoostumust ja ravitulemusi.
- Jätkatakse ravi tagasilanguse korral ja motiveeritakse patsienti jätkama .
- **Kasutatakse juhtumikorralduse meetodit.**
- **Ravi kestvus 6 kuud – 1 aasta .**

Koostöö teiste spetsialistide ja patsiendi võrgustikuga on määrava tähtsusega

- Võrgustiku töö patsiendi lähedaste ja teiste spetsialistidega on oluline nii patsientide ravile pöördumiseks, ravitulemuste saavutamiseks, kui pärast aktiivse raviperioodi lõppu motivatsiooni hoidmiseks.
- Koostöö eesmärgiks on parandada inimese toimetulekut ja ennetada probleemide süvenemist läbi mitmekülgse abi pakkumise, lahenduste leidmise ning info vahetuse erinevate ametkondade vahel.
- Mida varem probleemidega tegeleda, seda tagasihoidlikumaks jääb kahju, mida alkohol jõuab teha. Varajases staadiumis avastatud alkoholi liigtarvitamine on lihtsamini ravitav.

Patsiendi võrgustiku ja teiste spetsialistide roll (1)

Pereliige, lähedane, tööandja:

- Julgustada abivajajat probleemiga tegelema,
- leida kontaktid vajalike spetsialistidega,
- osaleda raviprotsessis, olles informeeritud, kuid mitte võttes abivajaja eest vastutust.

Perearst/pereõde: Probleemi varajane märkamine ja patsiendiga sellest rääkimine, vajadusel motiveerimine ravile pöördumiseks.

- Aktiivse raviperioodi lõppedes saab patsient jääda perearsti jälgimisele, võimalik jätkata psühhiaatri poolt määratud medikamentoosse raviskeemiga, küsimuste korral kasutada e-konsultatsiooni teenust. Vajaduse tekkides saab patsiendi uuesti suunata alkoholitarvitamise häire ravile, omades kontakti ravimeeskonnaga.
- Võib ise läbi viia lihtsamat võõrutusseisundi ravi.

Patsiendi võrgustiku ja teiste spetsialistide roll (2)

KOV sotsiaaltöötaja:

- märgata abivajajat,
- omada teavet erinevate abi võimluste kohta, (ravi, AA rühmad, võlanõustajad jne)
- aidata probleemide korral patsienti dokumentide vormistamisel,
- juhendada, konsulteerida ravimeeskonnaga või perearstiga parimate võimalike lahenduste leidmiseks.

Lastekaitse, politsei, kriminaalhooldaja, töötukassa spetsialist:

- oluline märgata abivajajat, hinnata abi vajadust,
- omada teavet, kuhu on võimalik pöörduda,
- aidata kliendil mõista sõltuvuse olemust ja motiveerida teda ravile pöörduma oma elu muutmiseks.

Väljakutsed

- Vaimse tervise valdkonnas tööjõuressursi puudus (vaimse tervise õed, psühhiaatrid).
- Pikad ravijärjekorrad.
- Perearstide vähene valmidus tegeleda kergemate sõltuvushäirete raviga.
- Teiste spetsialistide vähene teadlikkus alkoholitarvitamise häire olemusest ja selle ravist.

Kust leiab info teenusele pääsemiseks?

- www.tai.ee
- www.terviseinfo.ee
- www.alkoinfo.ee
- Perearstilt
- Kõigi teenust osutavate ravikeskuste interneti koduleheküljed
- Võimalik helistada täpsema info saamiseks ravikeskuste kontaktisikutele
- Koostööpartneritelt